

IN MEMORIAM

PREOT PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR ISIDOR MĂRTINCĂ. UN OM, UN PREOT, UN EDUCATOR, UN PROFESOR

Iosif BISOC*

Cu trecerea inexorabilă a timpului consider că am o datorie de conștiință în a rememora câteva aspecte (din multe altele) în ceea ce privește amintirea de neuitat a părintelui profesor universitar doctor Isidor Mărtincă.

Fiecare dintre noi avem, în adâncul ființei noastre, amintiri de neșters și care, cu greu pot fi povestite, și cu atât mai dificil ar fi de prezentat viața unui om prin cuvinte, și acelea trecătoare. Cu toate acestea, ceva din adâncul inimii mă presează să-mi exprim ceea ce se află în intimitatea sufletului. Sunt lucruri care rămân ascunse în fața oamenilor, dar nu și în fața Domnului, iar acum, când trebuie să scriu la trecut despre un prieten drag, cuvintele se amestecă între ele și cu greu pot desluși ceva din ceea ce doresc să exprim.

Sunt sigur că, la prima vedere, găsim un contrast în personalitatea părintelui Isidor Mărtincă: un om ca toți ceilalți, dar care a ales să meargă pe calea credinței; un preot obișnuit, dar care lăsa să se întrevadă neobișnuința; un educator dintre mulți alții, dar unul de calibru; un profesor la catedră, dar persoana sa depășea cu mult această graniță... Voi încerca, în cele ce urmează și cât va fi cu putință, să schițez doar câteva aspecte din vasta sa activitate.

* Prof. asoc. dr., Facultatea de Teologie Greco-Catolică, Dep. Oradea, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România; Preot, OFM Conv., Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Oradea. E-mail: bisociosif68@yahoo.it

Un om

Pământul binecuvântat al regiunii Moldovei din țara noastră, a dăruit, în decursul istoriei, multe roade binecuvântate: oameni dedicați în întregime idealurilor de înflorire și progres. Sfânta Scriptură ne spune că omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și că este o unitate inseparabilă de suflet și trup. Sufletul, creat direct de Dumnezeu, este spiritual și nemuritor, în timp ce trupul, deși material, este considerat valoros și nu poate fi separat de suflet. Omul este, așadar, chemat să trăiască în relație cu Dumnezeu și cu ceilalți, împlinindu-și propriul destin și vocația sa la sfințenie.

În acest sens, în localitatea Săbăoani din județul Neamț, în ziua de 12 aprilie 1944 s-a născut un copil, care, ulterior, noi îl vom cunoaște ca preot și profesor. Așa cum de mai multe ori s-a exprimat în convorbiri sale părintele Isidor, copilăria și adolescența sa a oscilat între școală, muncă și biserică. Acolo, atât pe băncile școlii, cât și la lucrul câmpului, și-a clădit năzuința în mai bine, dar pe treptele altarului (ca ministrant) și-a consolidat dorința de a deveni slujitor al Domnului.

Cu un caracter jovial, deschis, simpatic, plin de viață, știa să-i atragă pe mulți în jurul său, dar, în același timp, exigent cu sine și cu ceilalți. Cei care au avut ocazia să-i fie alături (prieteni, confrăți preoți și colaboratori) au simțit alături de aceste caracteristici personale și fermitatea, corectitudinea și seriozitatea lucrului bine întocmit.

Ultimii ani din viață l-au găsit ca preot colaborator la Parohia *Regina Sfântului Rozariu* din Popești-Leordeni și și-a încheiat drumul vieții pământești pe un pat de spital, în ziua de 3 iulie 2024, dar cum bine știm, parcursul spre eternitate nu poate fi oprit...

Un preot

Drumul spre împlinirea dorinței inimii sale începe în anul 1958 când a fost admis la Seminarul Mic din Iași, ca ulterior, să continue cursurile Institutului Teologic Romano-Catolic din Iași, între anii 1962 și 1968, ani pe care părintele i-a caracterizat ca fiind „[...] ogorul în care s-a plantat sămânța roditoare a apostolatului meu!”. A fost hirotonit preot la 15 august 1968 la Iași, de către episcopul Petru Pleșca. În același an părintele Isidor Mărtincă a fost numit paroh în localitatea Mihail

Kogălniceanu (jud. Constanța), iar între 1974 și 1983 a fost numit vicar la Catedrala *Sfântul Iosif* din București, urmând ca în anul 1983 să devină paroh la aceeași catedrală și decan de București.

În nenumărate rânduri, părintele Isidor amintea această perioadă a vieții sale ca cea care i-a dat sens vieții de preot: Sfintele Liturghii celebrate, spovezile ascultate, colocviile spirituale, vizitele la bolnavi, binecuvântarea locuințelor, activitatea de la biroul parohial, riturile botezului, al cununiei, al înmormântărilor și multe altele au fost tot atâtea ocazii prin care Dumnezeu și-a revărsat harurile sale asupra tuturor. Slujirea preotească a fost pentru părintele Isidor începutul și sfârșitul tuturor acțiunilor sale. De altfel, așa cum deseori se spune, este dificil să povestești în cuvinte o viață, cu atât mai puțin, un minister, o slujire a unui preot: sunt lucruri care rămân ascunse ochiului omului, dar nu și lui Dumnezeu, care le vede în ascuns și care dau sens existenței.

Gândind la părintele Isidor Mărtincă, cred că este necesar să facem amintirea unui preot care și-a trăit cu coerență și cu o dedicare exemplară cotidianul, cu profund respect pentru vocația îmbrățișată, chiar și în momentele grele ale timpului dinainte de 1989. Toate momentele vieții sale preotești le primea ca un dar din partea lui Dumnezeu și ca o înfăptuire concretă către a se dărui celor față de care avea responsabilitatea pastorală, rămânând mereu și profund ancorat printr-un raport personal cu Dumnezeu prin rugăciune, prin slujire, prin sacrificiu, prin iubire de aproapele. Părintele l-a iubit pe Dumnezeu, și-a iubit propria vocație și și-a iubit credincioșii!

Un educator

Preotul, în însuși misiunea pe care o primește de la Dumnezeu, este adesea considerat un educator prin excelență, jucând un rol fundamental în creșterea și dezvoltarea credincioșilor, atât spiritual, cât și personal. Opera sa educațională se distinge prin atenția acordată persoanei în ansamblu, promovând valori, oferind îndrumare și însoțire și creând comunități primitoare.

Conciliul Vatican II afirmă: „Toți creștinii, întrucât au devenit făptură nouă renăscându-se din apă și Spirit Sfânt și astfel se numesc și sunt într-adevăr fiii lui Dumnezeu, au dreptul la o educație creștină. Aceasta nu are în vedere numai maturizarea persoanei umane despre care s-a vorbit mai sus, ci urmărește în

principal ca cei botezați, fiind inițiați treptat în cunoașterea misterelor mântuirii, să devină din zi în zi mai conștienți de darul credinței pe care l-au primit, să învețe să-l adore pe Dumnezeu Tatăl în spirit și adevăr (cf. *In* 4,23), în primul rând prin cultul liturgic, să fie formați pentru a-și trăi viața proprie după omul cel nou în dreptatea și sfințenia adevărului (cf. *Ef* 4,22-24), și astfel să ajungă la omul desăvârșit, la vârsta plinătății lui Cristos (cf. *Ef* 4,13) și să-și aducă contribuția la creșterea trupului mistic. Pe lângă aceasta, conștienți de chemarea lor, să se învețe să dea mărturie despre speranța ce se află în ei (cf. *1Pt* 3,15), precum și să ajute la transformarea creștină a lumii, prin care valorile naturale, preluate și integrate în perspectiva integrală a omului răscumpărat de Cristos, să contribuie la binele întregii societăți. De aceea, Conciliul amintește păstorilor suflați îndatorirea deosebit de gravă pe care o au de a face totul pentru ca toți credincioșii să aibă parte de această educație creștină, mai ales tinerii, care sunt speranța Bisericii” (*GE* 2). Nu am citat întâmplător numărul 2 din **Declarația despre educația creștină**, *Gravissimum Educationis* a Conciliului Vatican II, deoarece prin slujirile avute de părintele Isidor (paroh, director, decan, rector etc.) educația s-a transformat într-un *modus vivendi*. Atât la altar, cât și la catedră, cuvintele, prestanța, învățătura sa, inducea în toți cei prezenți iubirea de Dumnezeu și de aproapele.

Un profesor

Chiar dacă prima parte a activității didactico-academice a început-o înainte de a avea posibilitatea de a preda efectiv la clasă (urmează studii la Universitatea Pontificală Lateran - Roma [1984-1988], susținându-și teza de master în anul 1986 și pe cea de doctorat în Drept Canonic în anul 1988), după 1990 a întreprins o bogată și fructuoasă activitate de învățământ: director la Școala Postliceală Sanitară *Sfântul Iosif* din București (1990-1992), rector al Institutului Teologic Romano-Catolic *Sfânta Tereza* din București (1991-1995), decan al Facultății de Teologie Romano-Catolică și Asistență Socială din cadrul Universității București (1994-2012), membru în Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare a instituțiilor din învățământul superior (CNEAA, din 1995); conducător de doctorat în Teologie (din 1996); membru al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare din cadrul Ministerului Educației și Cercetării (din 1997), membru al Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior

(CNCSIS) din cadrul Ministerului Educației și Cercetării (din 2007), Director de Școală doctorală în Teologie Catolică (2005-2012), colaborator extern la redacția secției române a Radio Vatican, numeroase apariții la radio și televiziune; timp de mai mulți ani a fost profesor și la Seminarul Mare din Iași, iar începând cu anul 2012, a fost profesor universitar emerit în cadrul Universității București.

Din enumerarea pe scurt a acestor oficii ocupate pe parcursul timpului, alături de orele de curs predate, participări la simpozioane naționale și internaționale, mese rotunde, sesiuni științifice etc., ne putem da seama de amploarea și vastitatea capacității părintelui Isidor de a fi un reprezentant de marcă al școlii catolice din România. Aici subliniez faptul că a fost un factor determinant și un sprijin constant în ajutorarea tuturor celor care i-au solicitat competența în diferite sectoare. Părintele profesor Isidor Mărtincă a coordonat mai bine de 90 de teze de doctorat în perioada 1996-2024, iar în ceea ce privește deschiderea, a fost una necondiționată (dintre doctoranzi pe care i-a avut sau numărat atât preoți și laici din ambele rituri ale Bisericii Catolice, cât și doctoranzi din celelalte confesiuni creștine [ortodocși, penticostali, baptiști, adventiști etc.]).

Este necesar de remarcat și ajutorul constant și direct pe care părintele Isidor l-a acordat Facultăților de Teologie Greco-Catolice din România din Blaj, Cluj-Napoca și Oradea (ulterior Facultății de Teologie Greco-Catolică din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca) și Institutului Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman. Pot afirma, în cunoștință de cauză, că multe din realizările înfăptuite de aceste instituții de învățământ universitar teologic se datorează implicării, sprijinului și indicațiilor Sfinției sale.

În loc de concluzie...

Toate la timpul lor! ne spune o vorbă din popor. Cu siguranță că ar fi mult mai multe de spus despre cine, ce a fost și făcut părintele Isidor Mărtincă și că timpul le va așeza pe toate la locul lor, dar în aceeași măsură nu trebuie lăsat deoparte meritul firesc al fiecăruia. Prin personalitatea, amploarea, dăruirea, competența și prestanța sa, părintele Isidor Mărtincă își ocupă, cu prisosință, un loc bine meritat printre personalitățile de seamă ale Bisericii Catolice din România, în mod cu totul deosebit în domeniul învățământului teologic, și lasă moștenire generațiilor viitoare necesitatea de a-l face cunoscut pe Dumnezeu tuturor.

Mulțumim Domnului pentru toate și pentru tot ceea ce părintele Isidor Mărtincă a făcut, prin darul său, Bisericii și școlii!

Lucrări

- Conferințe prezentate cu ocazia întrunirilor preoților din protopopiat, organizate conform dispozițiilor A.R.C.B. și Departamentului Cultelor (SSC)
- *Principii de drept roman și bizantin în pravilele românești din secolele XVI – XVIII* - lucrare de doctorat tipărită la Roma
- *Scheme de Dogmatică Fundamentală* - tipărite București 1993
- *Curs de introducere în Dreptul canonic* – Ed. ITRC, Iași 1995
- Conferințe de pregătire spirituală pentru studenții teologi – “Despre Dumnezeu Unul și Întreit”-după P. Coda, Ed. ITRB,1995
- Conferințe de pregătire duhovnicească pentru călugărițe
- *Pe înălțimile Taborului* – meditații pentru exercițiile spirituale de 30 de zile - prelucrare după J. Theiss
- *Rolul preotului în educația tineretului* – conferințe prezentate cu ocazia întrunirilor preoților din protopopiat, organizate conform dispozițiilor ARCB și (SSC) – 2 pe an începând cu 1983
- *Dumnezeu este iubire* – prelucrare după Jean-Claude Barreau
- *Veniți copii și ascultați* – prelegeri pentru tineret și copii
- Omilii : Anul A, București, 1991
Anul B, București, 1992
Anul C, București, 1993
- *Cursuri de pregătire pentru hirotonirea diaconilor*
- *Cursuri de pregătire pastorală și jurisdicțională pentru candidații la preoție* – Institutul Teologic Romano-Catolic, Iași,1994.
- *Prelegeri pentru fiecare zi din luna mai, închinată cinstirii Preasfintei Fecioare Maria*, 1995.
- *Calea Sf. Cruci*, meditații și prelegeri despre Patima Mântuitorului
- *Doctrina socială a Bisericii* – Ed. ITRC Iași,1996.
- *Etica doctrinei sociale creștine*- Ed. Gramar, București, 1999.
- *Dumnezeu Unul și Întreit* – Ed. Universității din București, 1999.

- *Dreptul canonic. Comentariul Codicelui bisericesc 1983 pe înțelesul tuturor*, Ed. Gramar, București, 2001.
- *Scheme de teologie fundamentală*, ediția a II-a, Ed. Gramar, București, 2002.
- *Sacramentele Bisericii Catolice în Teologie, în cărțile Sfinților Părinți și în Dreptul Canonic*, vol. I-II, Arhiepiscopia Romano-Catolică București, 2003.
- *Cultura și educația în doctrina socială a Bisericii*, Ed. Universității din București, 2004.
- *Mozaic creștin, cursuri de teologie spirituală*, Ed. Universității din București, 2004.
- *Duhul Sfânt*, Ed. Universității din București, 2006.
- *Doctrina socială a Bisericii, vol. I-II*, Ed. Universității din București, 2006.
- *Veniți deoparte și să ne odihnim puțin. Prelegeri pentru exerciții spirituale*, Ed. Galaxia Gutenberg, Tg. Lăpuș, 2007.
- *Cu Isus despre Isus – prelegeri biblice (vol. I și II)* - Ed. Universității din București, 2008.
- *Apostolul Paul și Elogiul iubirii (1Cor.13,1-13)*, Ed. Universității din București, 2009.
- *Isus din Nazaret – Fiul lui Dumnezeu – (ediție a 2-a)*. Ed. Universității din București, 2009.
- *Fatima și micii vizionari*, Ed. Universității din București, 2010.
- *Veniți și ascultați – Prelegeri omiletice*, Editura Universității din București, 2011.
- Piero Coda- Isidor Mărtincă, *Dumnezeu și Omul*, Editura Universității din București, 2011.
- *Isus Cristos, plinătatea Revelației*, vol. I, Anul A, Ed. Universității din București, 2011.
- *Învierea lui Isus în scrierile Noului Testament*, Editura Universității din București, 2012.
- *Toată frumoasă ești Marie. Predici mariane și gânduri despre Preasfânta Fecioară Maria*, Ed. Sapientia, Iași 2012.
- *Isus Cristos, plinătatea Revelației*, vol. II, Anul B, Ed. Universității din București, 2012.
- *Isus Cristos, plinătatea Revelației*, vol. III, Anul C, Ed. Universității din București, 2012.
- *Preasfânta Inimă a lui Isus. Teologia Litaniei*, Ed. Universității din București, 2012.

- *Jan Dobraczynski- Umbra Tatălui, o biografie romanțată a Sfântului Iosif*, trad. Pr. prof. dr. Isidor Mărtincă Ed. Sapientia, Iasi 2013.
- *Minunile lui Isus: comentariu biblic, omiletic și spiritual*, Ed. Sapientia, Iași 2013.
- *Comentariul Părinților Bisericii la Scrisoarea către Romani*, coord. și traducător Isidor Mărtincă, Editura Universității din București, 2013.
- *Simboluri, parabole și imagini în Evanghelii*, Ed. Sapientia, Iași 2014.
- *Sfântul Alfons Maria de Liguori – Gloriile Mariei. Bucură-te, Regină*, trad. din limbile latină și italiană de pr. prof. dr. Isidor Mărtincă, Ed. Sapientia, Iași 2015.
- *Anna Ecaterina Emmerich- Viața Sfintei Fecioare Maria după contemplațiile fericitei surori stigmatizate Anna Ecaterina Emmerich*, trad. pr. prof. dr. Isidor Mărtincă, Ed. Sapientia, Iași 2016.
- *De novissimis – Despre cele de pe urmă ale omului*, Editura PaperDreams, 2017.
- *În grădina Maicii Domnului. Gânduri în cinstea Preasfintei Fecioare Maria*, Editura PaperDreams, 2020.
- *Speranța creștină*, Editura Paper Dreams, 2021.

Articole (selecție)

- *Comoara credinței strămoșești* în „Actualitatea creștină” nr.19/1992.
- *Săptămâna de rugăciune pentru unirea creștinilor* în “Actualitatea creștină” nr.1-2/1993.
- *Primatul și infailibilitatea Papei* în “Actualitatea creștină” nr.12/1993.
- *În vizită la casa Preasfintei Fecioare Maria* în “Actualitatea creștină” nr.15/1993.
- *Preasfânta Fecioară Maria – Mamă și punte* în “Actualitatea creștină” nr.17/1993,
- *Preasfânta Fecioară Maria Neprihănit Zămislită* în “Actualitatea creștină” nr.18/1993.
- *Hirotonirea diaconală – slujirea în Biserică* în “Actualitatea creștină nr.18/1994.
- *Betleem – locul unde s-a născut Cristos* în “Actualitatea creștină” nr.18/1994.
- *Grota unde s-a arătat iubirea lui Dumnezeu* în “Actualitatea creștină” nr.18/1994.
- *Învățătura socială a Bisericii Catolice* în “Verbum”, anul I, 1990.
- *Rolul învățământului confesional în educație* în “Verbum”, anul V, 1995.

- *Sf. Tereza de Liseaux – doctor al Bisericii* în “Verbum”, anul VII, 1997.
- *Sf. Duh în scrierile Sf. Părinți* în “Verbum”, anul VIII, 1998.
- *40 de ani de la Enciclica «Pacem in terris» a Fericitului Ioan al XXIII-lea*, «Pro Memoria» Revistă de istorie ecleziastică, Ed. ARCB, nr. 2/2003.
- *Virtutea speranței și rugăciunea pentru cei răposați*, în «Pax et Unitas» Revistă ecumenică și de dialog interreligios, Ed. Serafica, nr. 1/2003
- *Biserica, mass-media și cultura – 30 pag.* în «Pro Memoria» Revistă de istorie ecleziastică, Ed. ARCB, nr. 3/ 2004.
- *Sfânta Fecioară Maria*, în “Actualitatea creștină” nr.21/2006.
- *Înălțarea Sfintei Cruci*, în “Actualitatea creștină” nr.22/2006.
- *Cum sunt Apostolii Petru și Paul modele și coloane ale Bisericii*, în “Actualitatea creștină” nr.23/2006.
- *Preasfânta Fecioară Maria, Regina Sfântului Rozariu*, în “Actualitatea creștină” nr.24/2006.
- *Săptămâna de rugăciune pentru unirea în credință*, în “Actualitatea creștină” nr.1/2007.
- *Anul paulin (I)* în “Actualitatea creștină” anul XIX, nr. 7/2008.
- *Anul paulin (II)* în “Actualitatea creștină” anul XIX, nr. 8/2008.
- *Saul, fariseu la Ierusalim* în “Actualitatea creștină” anul XIX, nr. 9/2008.
- *Convertirea lui Paul* în “Actualitatea creștină” anul XIX, nr. 10/2008.
- *Apostolul Paul: primii ani după convertire* în “Actualitatea creștină” anul XIX, nr. 11/2008.
- *Spiritul lui Cristos Isus și Sfântul Paul* în “Actualitatea creștină” anul XIX, nr. 12/2008.
- *Sântul Paul și rădăcinile creștine ale Europei* în “Actualitatea creștină” anul XX, nr. 1/2009.
- *Sfântul Paul și misiunea sa apostolică* în “Actualitatea creștină” anul XX, nr. 2/2009.
- *Sfântul Paul și mântuirea* în “Actualitatea creștină” anul XX, nr. 3/2009.
- *Moartea și Învierea lui Cristos Isus și Sfântul Paul* în “Actualitatea creștină” anul XX, nr. 4/2009.
- *Statutul femeii în scrierile Sfântului Paul* în “Actualitatea creștină” anul XX, nr. 5/2009.
- *Sfântul Paul și “Imnul iubirii”* în “Actualitatea creștină” anul XX, nr. 6/2009.